פב א ב ג מיי׳ פ״ה מהלכות טומאת מת

מה לה יב: הלכה יב: פג ד מיי' פ"ו מהלכות טומאת לרעת הל"ז: פד ה מיי׳ שם פי״ב הלכה

הגהות הב"ח

(d) תום' ד"ה ויפרוש וכו' קרשים ואח"כ עמודים קרשים ואח"כ עמודים וכתיב אחר העמודים ויפרוש את האהל: (3) ר"ה א"כ וכו' לא למעט ולא לרבות הס"ד והשאר נמחק:

גליון הש"ם

גמ' אמר רב יוסף א"ה בם אם דב יום! היינו דמתרגמינן. קדושין לף מו ע״א ד״ה אר״י:

מוסף תוספות

א. והי״ל לכתוב ׳ויפרוש את המשכן׳ וכתיב יויפרוש את האהל על המשכן׳. רמנ״ן. ב. ומקרא מסורס הוא, וה״ק, האהל דהוא משכן, כלומר יריעות דשש, ופירש עליהן אהל אחר, יריעות העזים. רמנ"ן, (ועי' עליהן אהל אחו, ידיעות: העזים. רמנ"ן. (ועי' מהרש"ה). ג. כמו קוברי המת שהיו באכסדרה, ויש שם כלים, דמצורע עובר אינו מטמא למצור כ עובו אינו מוסנה באהל. מוס' מוכה כא. ד"ה יליף. T. צ"ל פ"ק, וכ"ה נמוס' סוכה כא. ד"ה יליף, הרא"ש וכתום' ונמוס' הכח"ש כחן.

ה. קרשים לא עשו מהן
אלא דפנות ולא סכך.
רשצ"ח. ו. לדפנות. מוס'
הכח"ש. ז. לא ליטמי.
רעצ"ח. ח. עד שיהו שם. לפנ"ת, 11. עד שיהו שם. לחב"ל, 10. והכי נמי אית לן לרבויי פשתים אפיי בלא קרשים. תוס' הלח"ש. י. דגבי הך, לא שייך לרבות. תוס' הלח"ש. יא. ולא רבה אהל אלא לונות ושוטר ברכת מדמ"ל לענין שאר דברים. לשנ״ח, יב. גי׳ מוס׳ הלס״ט: עור בעור. יג. דאפי׳ אם נגע בעור. יג. דאפי׳ אם נגע במת אינו מקבל טומאה כ״ש באהל. תוק׳ הרא״ש. יT. משער. תוס' הרח"ש. 10. צמר. תוס' הרח"ש. סור בבור. עוק יאלוע. TU. בהמה טמאה, ובאהל גופי׳ דכתיב בי׳ עור גופי׳ דכתיב בי׳ עור בהמה טהורה דהיינו עורות אילים, לפיכך היה אומר דאף כאז עור בהמה ר כאן פוז בווכווד רשנ״ל, יΙ. עור טמאה באהל. יΠ. האמור כשניהם שהוא מופנה לג"ש. ריטנ"א, יט. ונימא מה להלן טמא אף כאן טמא, דוא ג ש לגמול דיינינן ומופנה משני צדדים הוא ואין משיבים עליה. ריטב״א. בׁ. דמיירי טהורה. בעור בעור בהמה טהורה.
ליענ״א, כא. לג״ש דבגד
ועור דשרצים, לא בעי
למילפה בג״ש. ליענ״א.
כב. אלא במגע, ולא. מוס׳ הרא"ש.

רב נסים גאון

אי מה להלן שזורין וחוטן מי מהי לואך שוויין ווויסן כפול ו' אף כאן שזורין וחוטן כפול ו'. ותמצא עוד עיקרו במס' דיומא בפרק בא לו כהן גדול (דף נואן ת״ר בגדים שנאמר בהן שש חוטז כפול ו' וכו'. ואמרו

ויפרוש את האהל וגו'. תימה לר"י מנא ליה דהאי אהל היינו שש משזר אימא היינו יריעות עזים דאשכחנא

בהדיא דאיקרי אהל כדכתיב ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן וכן משמע פשטיה דקרא ויפרוש את האהל דהיינו יריעות עזים על

המשכן ב) דהיינו שש משור כדכתיב ואת המשכן תעשה עשר יריעות שש ממשכז אכתיב הכא יזאת התורה אדם כי משזר ויש לומר דדייק משום דקרא ימות באהל וכתיב התם יויפרוש את האהל כתיב בהקמת המשכן וחשיב לעיל על המשכן מה להלן של פשתן קרוי אהל בסדר הקמתן דמתחלה נתן אדנים אף כאן של פשתן קרוי אהל אי מה להלן שזורין וחומן כפול ו' אף כאן שזורין וחומן (ואח"כ עמודים) (א) ואחר כך הקרשים וכתיב אחר הקרשים ויפרוש את כפול ו' ת"ל א אהל אהל ריבה אי אהל אהל האהלא משמע היינו יריעות התחתונות ריבה אפילו כל מילי נמי אם כן גזירה שוה שהם שש משור דהם תחלת הפרשהב מאי אהני ליה ואימא מה להלן קרשים אף ותימה דאמאי לא יליף מהא דמשכן היינו יריעות שש משור כדכתיב ואת כאן קרשים אמר קרא ועשית קרשים המשכן תעשה וגו' ומשכן איקרי למשכן במשכן קרוי משכן ואין קרשים קרויין משכן אלא מעתה יועשית מכסה לאהל הכי גמי מִכסה לא איקרי אהל אלא אהל דכתיב את משכן אהל מועד ושמא אהאי קרא סמיך: אם כן ג"ש מאי אהני ליה. והא דאמר כל הא דבעי רבי אלעזר עור בהמה ממאה מהו פותח טפח מביא את הטומאה היינו שיממא באהל המת השתא עור בהמה מק"ו ממלורע כדיליף בספרי וכדפיר' בקונטרם וא"ת והיכי יליף נימא דיו מהורה לא מממא עור בהמה ממאה כמצורע שלא יטמא אלא טומאת ערב מיבעיא שאני התם דהדר אהדריה קרא ודווקא בעומד או ביושב ולא עוברג דכתיב זונשאו את יריעות המשכן ואת כדתניה במסכת נגעים ומייתי לה אהל מועד מכסהו ומכסה התחש אשר עליו יובפ״קד דקדושין (ד׳ לג:) טמא יושב מקיש עליון לתחתון מה תחתון קרוי אהל תחת האילן וטהור עובר טמא כו׳ אף עליון קרוי אהל: גופא בעי רבי אלעזר וי"ל דאינו אלא גילוי מילתא בעלמא יעור בהמה ממאה מהו שיממא מומאת מק"ו דמצורע דלית לן למילף אהל אהל ממשכן לענין למעט הבאת אהלין מאי קמיבעיא ליה אמר רב אדא בר טומאה בשאר אהלים דלאו פשתן ולא אהבה תחש שהיה בימי משה קמיבעיא ילפינן ממשכן אלא לטומאת עלמו ליה ממא היה או מהור היה אמר רב יוסף אפילו מחובר דדוקא פשתן ולא שאר מאי תיבעי ליה תנינא לא הוכשרו למלאכת יוצא מן העץ ולענין אהל שאינו עשוי שמים אלא עור בהמה מהורה בלבד מתיב בידי אדם לרבי יהודה בפ"ב דסוכה רבי אבא רבי יהודה אומר שני מכסאות היו (דף כא. ושם) דלא מלינן למילף ממצורע דלה השכחן ביה קרה לה אחר של עורות אילים מאדמים ואחר של עורות תחשים רבי נחמיה אומר מכסה אחד למעט ולא לרבות (כ) חי אהל שאינו עשוי בידי אדס: אי מה להלן קרשים היה ודומה כמין תלא אילן והא תלא אילן בו׳. פירש בקונטרס דחף ען יהח ממא הוא ה"ק כמין תלא אילן הוא שיש בו קרוי אהל וקשה לריב״א דהאה דפנות גוונין הרבה ולא תלא אילן דאילו התם אין קרויות אהל אלא המכס׳ שמלמעלה ממא והכא מהור א"ר יוסף א"ה היינו הוא קרוי אהל ומפ׳ דה״ק אי מה דמתרגמינן ססגונא ששש בגוונין הרבה להלן קרשים בהדי פשתן אף כאן ז בטומאת אהלח קרשים בהדי פשתן רבא אמר עור בהמה ממאה דמממא באהל ואע"ג דאהל אהל ריבה לענין דלא בעינן שזורים ולכפול ששה וכן לענין דלא בעינן למר ופשתים יחד כי התם אלא אפילו פשתים ולא למרט מ"מ פריך דליהוי קרשים בהדי פשתים' דסתם אהל קרוי עם הכיסוי ועם הדפנות'א: וֹאין קרשים קרוים משבן. וקשה לר"י הא כתיב יהיה

אמה של אדנים אלמא דקרשים אתיא איקרי משכן ויש לומר דלדי המשכן איקרי ולא משכן: **ריבה עור בהמה ממאה**. פירש רבינו שמואל דלהכי אילטריך לרבויי עור בהמה טמחה כדקחני בח"כ (פ' חורש) למר אין לי אלא מין בהמה דקה ונאכל כו' דומיא דלמר שהוא דוקא של כבשים מנין לרבות עור בהמה דקה ואין נאכלת בהמה גסה נאכלת ואין נאכלת עד שתהא מרבה עורות שרנים תלמוד לומר ש בעור בעוריב ונראה דהא דנקט בהמה גסה נאכלת אגב אחריני נקט דאיהי לא בעיא קרא דהא בשמעתין ילפינן לענין טומאת אהל כל מין טהורה מאילים: רשל כן ביד בהן. מפרש נמי רבינו שמואל דאיצטריך לרבויי משום דכתיב והבגד כי יהיה בו נגע צרעת וגו׳ והראה אל הכהן דמשמע דאם לא היתה בו נגע קודם שהראהו לכהן טהור: שבן שתי וערב ממא בהן. מה שאין כן במת כדנפקא לן בפרק במה אשה (לקמן דף סד.) יג: אלא גמר משרצים דתניא עור אין לי אלא עור של בהמה מהורה. וא"ת מנלן דאיירי קרא בעור בהמה טהורה

מכזית תאמר במת שאינו מממא אלא בכזית אלא אמר רבא מברניש

ויש לומר כמו בנגעים דהכא כחיב שק וה"א מה שק מין בהמה דקה ונאכל כדמוכח בח"כ ולקמן דשק הוי דבר הבא מן העוים אף עור מין רים כותו בנגעים דהכח כתיב שן הם או מה שן תין ביאתה דקר ממחל בר טמח לחינת לשקן ההי דבר הבח"ב מחזיר שהוא דבר טמא אפ״ה הוה אמינא דלא הוקשה עור אלא למשמעות דשק בהמה דקה ונאכל אע״ג דבת״כ מרבה אף שק הבא^{יד} מחזיר שהוא דבר טמא אפ״ה הוה אמינא דלא הוקש למאי דמרבי בשק יו לכך אילטריך ריבוי. הרב פורת: מה דשרצים. וליכא למיפרך שיטמא מת בכעדשה מק״ו דהא כל שיעורים הם הלכה למשה מסיני וקשה לר״י ונילף ומת משרלים בגזירה שוה דבגד ועורי דכאמר לקמן בפרק במה אשה היש ומותר משרלים במומאת אהל [המת] עלמותר (ג״ז שם) יש ואומר ר״י משום דג״ש דאהל אהל ממשכן בסתרה לה היא לכך אילטריך ריבוי ועוד י״ל דג״ש לא איירי בטומאת אהל [המת] עלמות ברישות הייד בשומאת אהל ברישות ברישות הייד משומאת אהל ברישות אמותר ברישות הייד מהוד הייד במומאת המוכר ברישות הייד במומאת אהל ברישות הייד במומאת המוכרים במומאת המוכרים ברישות הייד משום ברישות הייד מוכרים במומאת המוכרים ברישות הייד מוכרים ברישות הייד מוכרים ברישות הייד מוכרים ברישות הייד מוכרים ברישות הייד מיד מוכרים ברישות הייד מוכרים ברישות הייד ברישות הייד מוכרים ברישות הייד מומומים ברישות הייד מומא להייד ברישות הייד מומומאת הייד מומא הייד מוכרים ברישות הייד מומיד ברישות הייד מומיד מומיד ברישות הייד ברישות הייד מומיד ברישות הייד ב

אמיא ו׳. תאמר במת שאינו מטמא אלא בכזית. עיקר דילה בספרי הנוגע במת יכול כל שהוא וכו׳, אחר שרבה הכתוב מיעט, אמרו כזית מן המת טמא שכן היא תחלת ברייתו. ובמשנה במסכת אהלות בפרק ב׳ אלו מטמאין באהל המת וכזית מן המת, ולא היה ביניהם הפרש והוא סבר יירושו בפרק ג' כזיות מן המת פתחו בטפח והמת פתחי בדי טפחים, ובתוספתא בראש סדר טהרות חומר ביניהם הפרש והוא מכר שברק ב" כזיות מן המת פתחו בטפח והמת פתחו בים מדינה בפרק א' אין בין כזית מן המת למת אלא בכזית (מזה) [מן] המת שכזית פתחו בטפח ומת פתחו בד' טפחים. שכזית מן המת פתחו בד' טפחים.

סרוח על לדי המשכן מזה ומזה

לכסותו ואמר לקמן בהזורק (דף נח:)

לכסות אמה של קרשים ואיכא למ"ד

ממשכן. דלא הוה ביה שום יולא מן העץ אלא פשתן כדכתיבט עשר יריעות שם משור: שוורין. רטור"ם בלע"ו דכתיב משור: וחוטן כפול ששה. כדאמרינן בפ' בא לו דסדר יומא (דף עא:) דברים שנאמר בהן שם חוטן כפול ששה. ואי קשיא כיון דיליף ממשכן כלים ואדם

שתחת גג הבית וכל שאר אהלים דלא דמו למשכן מנלן דמטמו בספרים תניא מנין לעשות שאר המאהילים כאהל אמרת מה מצורע הקל עשה בו כל המאהיל כו': אף כאן קרשים. ואימא דעך נמי איקרי אהל: משכן קרוי משכן. כגון עשר יריעות שש משור ומשכן איקרי אהל דכתיב (שמות לט) את משכן אהל מועד: הכי נמי. דמכסה עורות לאו אהל ולענין טומאה נמי לא מקבל: השתא עור בהמה טהורה. כגון חילים מחדמים: מה החתון. עשתי עשרה יריעות עזים לאהל על המשכן. דמשכן היינו עשר יריעות המחוברות בהרסי זהב מלמעלה מהן אהל יריעות עזים ולמעלה מהן מכסה העורות: מאי קמיבעי ליה. הא ממשכן גמר לה ר׳ י (אליעזר) לעיל ברים שמעתין והתם טהורה היא דהוי למלאכת משכן: מכסה אחד היה. חליו של אילים וחליו של תחשים ולמעלה דקרא אתרוייהו כתיב דבין אילים בין תחשים היה מכסה אחד מלמעלה לאהל יריעות העזים: סלא אילן. חיה טמאה היא ומנומרת בגוונין: מי הכי. סייעתה היה: ששש. ששתח ביופיו בגוונין: עור או בעור. גבי נגעים כתיב או בעורה והוה מלי למכתב או עור: ושלקה ביד כהן. משהראהו ביד כהן נעשה נגע ומתחלה לא היה נגע: קצד מכולו. מכל האמורים בפסוק וחיברן יחד: שרלים מטמאין בכעדשה ומת בכזית ונגעים בכגרים והוא פחות מכזית: אף אני אביא אהל המת שעור עמא בו. כדאמר לעיל מקיש עליון לתחתון דקרוי אהל: ישאינה מעמאה

בנגעים. דהא למר ופשתים כתיב:

מטמא המת מהכא דתניא יעור או בעור ריבה יי עור בהמה ממאה יושלקה ביד כהן יהקצץ מכולן ועשה אחת מהן מנין תלמוד לומר יאו בכל מלאכת עור ואיכא למיפרך מה לנגעים שכן שתי וערב ממא בהן אלא גמר משרצים דתניא עור אין לי אלא עור בהמה מהורה עור בהמה ממאה מנין תלמוד לומר יאו עור ואיכא למיפרך מה לשרצים שכן מממאין בכעדשה נגעים יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שעור ממא בהן ועשה עור בהמה ממאה כעור בהמה מהורה אף אני אביא אהל המת שעור ממא בו ונעשה בו עור בהמה ממאה כעור בהמה מהורה אמר ליה רבא מברניש לרב אשי איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן ממאין בפחות

ב) דאי על האהל הוי יריעות שם משור ועל המשכן היי על הקרשים הא אין הקרשים קרויים משכן:

רבינו חננאל

ממשכן כתיב זאת התורה אדם כי ימות באהל וכתיב אדם כי ימות באהל וכתיב ויפרוש את האהל על המשכן, מה להלן שש ותכלת, והן צמר ופשתים, אף הכא צמר ופשתים, ביון דיליף אהל דטומאה מאהל משכן. בעי ר' אלעזר עור בהמה טמאה מהו שיטמא באהל המת. ומיבעיא ליה תחש שהיה בימי משה טהור היה או טמא היה. ומפרש רב יוסף תנינא, לא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה

טמאה דמטמאה באהל המת אתי בק"ו מנגעים, דתניא היה לו לומר עור, למה כתב בעור, לרבות עור בהמה טמאה ושלקה ביד כהן שמטמאה בנגעים. קיצץ מכולן, פי׳ כגון שנטל מזה העור רצועה ומזה רצועה ודיבקן ועשאן אחד, מנין שמטמא בנגעים תי"ל או בכל מאכת עור. פי שלקה ביד כהן, כגון שהחזיק הכהן בעור לבודקו ועודנו בידו לקה בצועת לאתר. איכא למיפרך מה לנגעים שכן מיטמאין שתי וערב כרי. מה להצד השוה שבהן שכן טומאתן פחות מכזית הבגדים טומאתן בכגריס והשרץ בכעדשה. אלא

מעילה יח. ע"ש. ב) ושמות ח) מעינהית. ע"ש, צו (שמות
 כן, ג) (חוקח יט ידן, דו ל"ל
 חלעזר, הו (ויקרא יגן,
 ו (ש"דן לע"בן, דו (ברכות
 כה.], הו רש"ל מחק מיבת
 הסל, טו ס"א או בעור,

תורה אור השלם

1 זאת התורה אדם כי ימות בְּאתֶהֶל בָּל הַבְּא אֶל הְלֵּכְל בָּל הַבְּא אֶל רְלְל אֲשֶׁר בְּאהֶל וְלְכִל אֲשֶׁר בְּאהֶל יִטְּמָא שַׁבְעַת יָמִים:
במדבר יט יד
במדבר יט יד
בַּיִּמְיִלְשׁ אֶת הָאהֶל עַל

הַמִּשְׁבֶּן וְיָשֶׁם אֶת מִּבְּטַה הָאהָל עֻלְיו מִלְמָעְלְה בָּאֲשֶׁר צְוָה וְיְ אֶת משָׁה: שמות מיט שמות מיט

ן אָת הַקְּרְשִׁים 3 וְעָשִּׂיתְ אֶת הַקְּרְשִׁים ַלְמִשְׁכָּן עֲצֵי לַמְדִים: שמו עמְדִים: שמו שטים . שמות כו טו עקודים: שמות כו טו 4 וְעשִׁיתְ מִבְּטָה לְאָהֶל ערת אַילִם מְאָדְמִים ומִבְּטָה ערת תְּחָשִׁים מִלְמְעָלָה: שמות כו יִד מְלְמֶעֶלְה: שמות כויד מְלְמֶעֶלְה: שמות כויד 5 וְנְשָׁאוֹ אֶת יְרִיעת הַמּשְׁכָּן וְאָת אַהָּל מוֹעֵד מְכְּסָהוּ ומִבְּסָה הַתְּחַשׁ אָשְר עָלְיו מִלְמְעֵלָה וְאָת מְסֶךְ פָּתָח אַהָּל מוֹעֲד מְסַךְ פָּתָח אַהָּל מוֹעֲד במדבר ד כה

במדבר דיכה 6 או בְשָׁתִי אוֹ בְעֵרֵב לְפְשָׁתִים וְלְצְמֶר אוֹ בְעוֹר אוֹ בְּכָל מְלֶאכֶת עוֹר: ויקרא יג מח זוֹ וְכַל אֲשֶׁר יִפּל עֲלָיו מֵהֶם 7 וְכֹל אֲשֶׁר יִפּל עֲלָיו מֵהֶם

רְבְּלְי עָקְ בְּמֹתָם יִטְּמָא מִבְּלֹי בְּלִי עִץ אוֹ בֶּגָד אוֹ וור אוֹ שָׁק בְּל בְּלִי אֲשֶׁר יַעֲשָּׁה מְלְאַבְּה בָּלִי אֲשֶׁר יַעֲשָׂה מְלָאבָה בָּהָם בָּמִים יוּבָא וְטָמֵא עַד הערב וטהר: ויקרא יא לב

> לעזי רש"י ריטור"ש. מפותלים.

מוסף רש"י

אהל אהל ריבה. אהלים טונא כתיבי נפרשת פרה (סוכה כא.).

תום' ישנים

א) הקשה מהר"מ מה לריך אהל ההל ריבה לילף מק"ז מנוצה של עזים דלא מטמא בנגעים מטמא באהל המת שאין חוטן כפול ששה דמטמא בנגעים לא כ״ש ותי׳ לתטתו בנובטים לחו ליש חלי להכלה קיימינן אליבא דר״א דלית ליה ק״ו מדבעי בסמוך עור בהמה טמאה מהו והני לאית להו ק״ו דרשי אהל אחל לדרשה אחריתא:

אהל לדכשה אחריתא:

ב) נראה קלת דכל כלי

עור דכתיב במת ושכבת

ודע דאתי לדרשה אחרינא

ולא לעור בהתה טמאה

דא"כ תקשי אמאי איצטריך

למיכתביהו דליתי בג"ש

למיכתביהו דליתי בג"ש דבגד ועור משרלים: